

Sjukvård – en mänsklig rättighet

En lagstiftning som särbehandlar och utestänger vissa människor från hälso- och sjukvård är inte förenlig med grundläggande mänskliga rättigheter. Regeringen bör därför snarast ta sitt ansvar för papperslösa och gömda flyktingars rätt till vård.

För bara någon vecka sedan presenterade Svenska FN-förbundet en rapport om diskriminering i Sverige. I rapporten kritiseras situationen för papperslösa och den kraftigt beskurna rätten till vård.

Enligt gällande lagstiftning får papperslösa och gömda flyktingar i Sverige endast akut vård. De faktiska kostnaderna faktureras. Situationen för dem som inte vågar söka vård eller inte har råd att betala kan vara ödesdiger, och det drabbar även deras anhöriga. Också relativt okomplicerade sjukdomar och skador kan få allvarliga följder om de inte behandlas.

Ett glädjande besked i detta moras är att regeringen under hösten ska tillsätta en utredning om vård för papperslösa och gömda flyktingar. Under sommaren gick Socialdepartementet ut med förslag till direktiv till utredningen. Förslaget är nu på delning i regeringskansliet. Välkänt är att regeringen hittills varit splittrad i frågan. En förhoppning är att regeringen äntligen bildar allians i denna humanitära fråga.

Misstankar finns dock att välkända fakta åter ska inhämtas, tröskas och förspilla tid – när det är snabba och konkreta åtgärder som behövs. Paul Hunt, FNs särskilda rapportör för rätten till hälsa, har redan redogjort för hur dagens regler i Sverige står sig gentemot internationella konventioner och överenskomelser. Han riktar mycket skarp kritik mot att personer som befinner sig i Sverige utan tillstånd inte får rätten till hälsa tillgodosedd.

Begränsningen av de papperslösas rätt till hälso- och sjukvård kan mycket väl ses som ett mått på hur humant ett samhälle är. Papperslösa och gömda flyktingar tillhör de mest utsatta. Det är en grupp människor som internationell lagar om mänskliga rättigheter är avsedd att skydda.

PICUM, en organisation för papperslösa människors rättigheter i Europa, har i en studie jämfört vården för papperslösa migranter i elva EU-länder. Sverige placeras sig föga smickrande i botten, tillsammans med Österrike.

Belgien, Frankrike, Italien och Spanien är exempel på länder som alla har lagar som ger människor utan legal status fri eller subventionerad hälso- och sjuk-

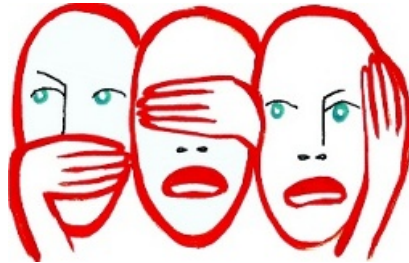

Illustration: Annika Huett

vård. Vi i Sverige borde ha möjlighet och resningen att uppföra oss på ett lika anständigt sätt.

Nuvarande svenska regelverk försätter läkarna och övrig vårdpersonal i en konfliktsituation. Vi har påtalat detta förut vid flera tillfällen: Inget juridiskt dokument ska tillåtas avgöra vilka medicinska vårdinsatser som ska göras. Läkare är professionellt utbildade för att göra denna bedömning.

Ett ställningstagande för papperslösas rätt till vård enbart utifrån medicinska behov är ett ställningstagande för rätten till hälsa som en mänsklig – och inte medborgerlig – rättighet. Det är ett förhållningssätt som har drivit och fortsätter att driva enskilda läkare att ge papperslösa vård via underjordiska nätverk.

Flera enskilda sjukhus och landsting har på senare tid följt denna rörelses exempel och fattat policybeslut om vård till alla – oavsett flyktingpolitiska hänsyn om att sända rätt »signaler«, något som så olyckligt sammanblandar migrationspolitik med rätten till vård.

Påståendet att vård till asylsökande och papperslösa skulle innebära en kraftigt ökad samhällskostnad är ett ogrundat antagande.

Tvärtom visar vård av asylsökande i Stockholms läns landsting på motsatsen. Här minskade vårdkostnaderna när man lättade på regelverket. Kostnaderna för dyr akutvård minskar. Färre patienter blir lidande i onödan.

Läkarförbundet kräver att den svenska regeringen tar sitt ansvar, dvs ger alla oavsett legal status tillgång till hälso- och sjukvård. Ett första steg vore att regeringen enas om ett tydligt utredningsdirektiv som går i den riktningen.

»Situationen för dem som inte vågar söka vård eller inte har råd att betala kan vara ödesdiger, och det drabbar även deras anhöriga.«

EVA NILSSON
BÅGENHOLM
ordförande i
Läkarförbundet

MICHAEL FELDT
pressansvarig i
Läkarförbundet

Martina – kan det vara rättvist?

Öppnandet av barnsjukhuset Martina i Stockholm kommenteras av Barometern (m):

»De familjer som vill lägga resurser på en särskild sjukförsäkring kan få den för sina barn. Och den vanliga barnsjukvården avlastas, så att köer och väntan blir kortare där, åtminstone marginellt.

Men debatten kokar. Det finns till och med en speciell blogg för upproret mot 'rikemannssjukhuset'. De får gräddfil till vård, heter det. Oskyldiga barn utsätts för ojämlikhet – ingen kan ju välja till vilken familj han eller hon föds.

Argumenten låter bestickande och är ohållbara. Barnsjukvården blir bättre för alla med Martina. Ett skäl till detta är att den får mer resurser och ökad kapacitet när familjer vill betala extra. Det finns inte en i förväg bestämd mängd vård, av vilken Martina hugger ut en del och lämnar mindre kvar till övriga. Övriga har samma vård som innan, medan Martinabarnen får en nytillväxt. [- - -] Vi har en uppgift att se till att alla har det bra. Försöker vi att nå dithän att alla har det lika bra, kommer alla i stället få det sämre. Det är knappast rättvist.«

Kontaktuppgifter Sveriges läkarförbund:
www.lakarforbundet.se, E-post: info@slf.se
Telefon: 08-790 33 00, Fax: 08-20 57 18
Postadress: Box 5610, 114 86 Stockholm
Besök: Villagatan 5, Stockholm